

A titkos ösvényre lépve

Pataki Ferencről

„A műalkotáshoz csak szeretettel lehet közeledni” – figyelmeztet Rilke. (Persze, ennek a figyelmeztetésnek a fordítottja is igaz lehet – a nem-műalkotást, a fércművet viszont megvetés illeti.) Egy régi kínai mese igazolja Rilke szavait. A császár udvari festője gyönyörű tájképet remekelt a trónterem falára. Jönnek az udvaroncok, és mindegyik „szakértő” megjegyzéseket tesz: egyiknek a vonalvezetés nem tetszik, másiknak a színek, a harmadik elhibázottnak tartja az egész kompozíciót. Mögöttük pedig ott áll egy kis szolgálólány, és kikerekedett szemmel (holott ez egy kínainak nem is olyan könnyű), lenyűgözve bámulja a freskót, amely talán a szülőföldjére emlékezteti; nem hallja, s ha hallaná, se értené az urak beszédét... A festő végül megelégedi az igazságtalan, ostoba bírálatokat, haragosan kettétöri ecsetjét, és – belép a képbe, elindul a festett sziklák közt kanyargó ösvényen. Ám egy pillanatra megáll, és hívogatóan visszaint: kövessetek! Az udvaroncok döbbenten rontanak a falnak, de csak az orrukat verik be. Ám ekkor előlép a háttérből a szolgáló, és a festmény megnyílik előtte, – az előkelőségek még látják, amint utoléri a piktort, aztán – a képpel együtt – mindketten eltűnnek a szemük elől. Marad a puszta, fehér fal.

Pataki Ferenc festményei MŰALKOTÁSOK. Tehát: aki szeretettel közeledik felénk, beléphet a képbe, bejárhatja vörösen-sárgán izzó vagy acél-hideg-kék tájait, együtt álmodhatja a piktossal a gomolygó álomalakokat, ihat a borából, megtörheti a kenyerét.

Pataki Ferenchez régi barátság fűz, bár csak ritkán találkozunk, elvétele ülünk le beszélgetni. Igaz, így legalább elkerüljük egymás rossz napjait, heteit – ki is lehet mentes ezektől?... Annál többször találkozunk a vászon, illetve a géppapír frissen hullott, még a mennyektől illatozó havának fehérén, melyet nemsokára madárlábak, vadnyomok hieroglifái, szélsodorta levelek festékfoltjai és cipőtalpnyomatok recéi – rejtélyes értelmű verssorok – töltenek meg, azaz: látomásaink forgószele mintha ugyanazon a hómezőn kavargogna. Ugyanaz a *Zrínyi és a vad* és az én Zrínyi-versem alkonyata, s egyáltalán: ez a század-ezredvégi vonzódás az alkonyatokhoz, a romlás vérrel összemázolt, de még fénylő – vagy csak reflektoroktól megvilágított? – díszleteihez. „A húsként pirosuló alkonyatot / ellepték csillag-kukacok...” – idéződik fel bennem egy tíz évvel ezelőtti vers, és rögtön utána Pataki-festmények

- *Kiűzetés a Paradicsomból, Angyal a város felett*, az „*Atyám, miért hagytál el engem?*” -, melyek egyszerre mutatják fel az égbe szárnyaló hit és a mézárszék igazságát. És a *Titkos ösvény*, amely új könyvem címlapjaként nagyobb sikert aratott, mint maga a könyv... az a kalapos nőalak, aki egy hófoltos halmon álló boltív felé halad, - melyik álmomból lépett elő? S mi ez a boltív - szentélybejárat? De hová tűnt mögüle a szentély? Vagy tán maga a táj volna az? Vagy maga a Titok? Igen, álmaink asszonya a Titkok Kapujához közeledik, s ha be tudunk lépni a képbe, mozgóképként tovább pergethetjük a festő látomását, mi magunk is részeseivé leszünk ennek a Titoknak. A szépség titka ez, vagy a szeretet - ki mondhatná meg? Vagy a kettő egy és ugyanaz, ahogyan erről Pál apostol tanúskodik a korinthusiakhoz írt második levelében: „Szólhatok az emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretet nincs bennem, csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom.” Gondoltak-e arra, hogy ezek a szavak a művészetre - az alkotóra és a befogadóra egyaránt - éppúgy vonatkoznak, mint a vallásos hitre? Mert így folytatódna: „Lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hitemmel elmozdíthatom a hegyeket, ha szeretet nincs bennem, mit sem érek.” A politikus, a tudós és a pap fölé a szeretet emberét emeli Pál apostol, s a szeretet embere, szerintem, nem más, mint a művész, aki annyira szereti a világot - s benne önmagát, a saját nem mindig tiszta szenvedélyeit is -, hogy megpróbálja megörökíteni, gyarló, földi anyagokból megalkotott égi (vagy pokoli) mását továbbadni embertársainak... Ezt a törekvést példázza Pataki Ferenc eddigi - s remélhetőleg még sokáig gyarapodó - életműve is; hogy milyen szinten - döntsék el az „udvaroncok” vagy az igazi szakértők, én csak szeretem ezeket a képeket...

Emlékszem Pataki Ferencnek egy régebbi, tükörüvegbe karcolt önarcképére. Hány éve is ennek? Mindegy, Feri, akkoriban még - ismét Pál apostolt idézve - „tükör által, homályosan” láttalak téged, most, régi és új képeidet együtt látva, immár „színről, színre”.

[Délmagyarország, 1991. szeptember 13.](#)

Baka István [AZ IDŐ TÉRKÉPJELEI](#) c. kötetéből

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)